

ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

CONSTRUCT VALIDITY ON THE TEACHER LEADERSHIP COMPONENTS OF
TEACHER UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

NAKHON RATCHASIMA

จิรภาส กีบสันเทียะ^{1*} อำภาพรธณ ตันตินาครกุล² บุญจันทร์ สีสันต์³

Chiraphat Keebsanthia^{1*} Ampapan Tantinakhongul² Boonchan sisan³

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

³ รองศาสตราจารย์ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

*ผู้ประสานงาน: aechiraphas@gmail.com

¹ M.S. Ind. Ed. Master of Science in Industrial Education Program faculty of Education
Administration And Technology of King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

² Assistant Professor in School of Industrial Education And Technology of
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

³ Associate Professor in School of Industrial Education And Technology of
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang

* Corresponding Author: aechiraphas@gmail.com

(Received: 2024-11-11; Revised: 2024-12-15; Accepted: 2025-02-15)

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมชุมชนการเรียนรู้และพัฒนาการปฏิบัติงานของ
เพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง

ขององค์ประกอบภาวะผู้นำครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือครูจำนวน 314 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครูมี 6 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 3) ผู้นำทางวิชาการ 4) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 5) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ 6) คุณลักษณะของครูที่ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมี $\text{Chi Square} = 418.406$, $\text{df} = 393$, $\text{relative Chi Square} = 1.065$, $p = .181$, $\text{RMSEA} = .014$, $\text{RMR} = .017$, $\text{GFI} = 0.938$, $\text{NFI} = 0.978$ สะท้อนถึงความเหมาะสมของโมเดล องค์ประกอบที่มีน้ำหนักมากที่สุดคือ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ตามด้วย ผู้นำทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และคุณลักษณะของครูที่ดี ผลการวิจัยยืนยันว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำครูมีโครงสร้างที่เหมาะสมและเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำครู มัธยมศึกษา การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ความตรงเชิงโครงสร้าง

Abstract

Teacher leadership plays a crucial role in fostering learning communities and enhancing the performance of fellow teachers and educational personnel. This study aimed to examine the structural validity of teacher leadership components in schools under the jurisdiction of the Nakhon Ratchasima Secondary Educational Service Area Office. The sample consisted of 314 teachers selected through multistage sampling. Data were collected using a five-point Likert scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.96. The data were analyzed using confirmatory factor analysis. The findings revealed that teacher leadership consists of six components: 1) Self and peer development, 2) Participation in development, 3) Academic leadership, 4) Learner-centered instruction, 5) Change leadership, and 6) Positive teacher attributes. These components aligned with empirical data, as indicated by $\text{Chi Square} = 418.406$, $\text{df} =$

393, relative Chi Square = 1.065, $p = .181$, RMSEA = .014, RMR = .017, GFI = 0.938, and NFI = 0.978, demonstrating the model's validity. The component with the highest factor loading was self and peer development, followed by participation in development, academic leadership, learner-centered instruction, change leadership, and positive teacher attributes. The findings confirm that the teacher leadership components exhibit an appropriate structural validity based on the established criteria.

Keywords: Teacher leadership, Secondary school, Confirmatory factor analysis, Construct validity

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ ทัวโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษา ในอนาคตหรือในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพคือ ครู ซึ่งครูจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการในการจัดการเรียนรู้ มีความเก่งและเชี่ยวชาญ พร้อมต่อการพัฒนาการศึกษาได้ (ดารุณี บุญครอง, 2560) ซึ่งสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2558) ที่กล่าวว่าครูเป็นบุคคลสำคัญที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดในชีวิตของการเรียนรู้ที่นอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจดี ในความรู้ทั้งความรู้พื้นฐานและความรู้ทางวิชาชีพตลอดจนการเป็นผู้มีทักษะในศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำครูเป็นพฤติกรรมและคุณลักษณะของครูที่แสดงถึงความสัมพันธ์ส่วนบุคคล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ก่อให้เกิดพลังแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ โดยตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำครรมีด้วยกัน 5 ตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) วุฒิภาวะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู 2) การสนทนาอย่างสร้างสรรค์ 3) การเป็นบุคคลแห่งการเปลี่ยนแปลง 4) การปฏิบัติงานอย่างไต่ตรอง 5) การมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) และ York-Barr and Duke (2004) ได้กล่าวว่า ผู้นำครู คือ ครูที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการสร้างความสำเร็จ

และการปฏิบัติงาน ที่นำไปสู่ความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเป็นผู้นำในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและการทำงานในระดับองค์กร ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ การประสานงานและการจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่นที่ใช้ร่วมกันในเขตพื้นที่การศึกษา การพัฒนาวิชาชีพเพื่อนร่วมงาน การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลง การมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน การส่งเสริมวิชาชีพครู การสร้างพันธกิจร่วมกันกับสถาบันที่ผลิตครูและการได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากเพื่อนครูจากการสอนตามปกติ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับ Katzenmeyer (2001) ได้กล่าวว่า ผู้นำครู คือเป็นผู้นำทั้งในและนอกห้องเรียน ที่มีส่วนช่วยและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ของครู และมีอิทธิพลต่อผู้อื่นไปสู่การดำเนินงานทางการศึกษาที่ดีขึ้น ภาวะผู้นำครูมีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาสถานศึกษาให้ดีขึ้นโดยครูที่มีภาวะผู้นำครูจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้เป็นครูผู้นำและใช้ภาวะผู้นำครูเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำครูมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียน สถานศึกษาและการศึกษามีคุณภาพดีขึ้นได้

แต่อย่างไรก็ตามก็วิจัยได้ทำการศึกษเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำครูไว้บ้างแล้ว เช่น งานวิจัยของ ทศพร มนตรีวงษ์ (2560) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ต่อมาในปี 2562 ณัฐพล ปินทอง ได้ทำการศึกษาการสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำครูในยุคการศึกษา 4.0 ซึ่งพบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำครูในยุคการศึกษา 4.0 มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) คุณลักษณะของภาวะผู้นำครู 4.0 2) การทำงานเป็นทีมและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการผ่านศาสตร์การสอนแนวใหม่ 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและสร้างนวัตกรรมและ 5) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และ จรุณี แสงหวัง และคณะ (2563) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะภาวะผู้นำครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าครูที่มีภาวะผู้นำในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ มีคุณลักษณะภาวะผู้นำ 4 ด้าน คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบทีมแบบผู้รับใช้ขับเคลื่อนทีม และภาวะผู้นำเชิงนโยบาย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมาได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยให้ค่านิยมวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ว่าหมายถึง ผู้มีความรอบรู้ มีความเป็นมืออาชีพ มีความสามารถและทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นผู้มีนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้ตามที่ต้องการ ประกอบด้วย มีความรู้ ความสามารถและทักษะการจัดการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล และนวัตกรรมจัดการการเรียนรู้ รักในอาชีพ มีจิตวิญญาณ ของความเป็นครู อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีใจรักในการบริการ จัดการเรียนรู้เชิงรุกและเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้นและได้รับการพัฒนาให้ มีความก้าวหน้าในสาขาวิชาชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา, 2566) เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จึงมีการกำหนด พันธกิจ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ จากความสำคัญ สภาพปัญหา แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของภาวะผู้นำครู จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ศึกษาองค์ประกอบและตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ว่ามีองค์ประกอบใดบ้าง แต่ละองค์ประกอบมี ความสำคัญมากน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาครู ยกระดับภาวะ ผู้นำครู ความสามารถในการปฏิบัติงานและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาครูให้มีประสิทธิภาพ นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพแบบยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

กรอบแนวคิด

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยของ Liberman (2005), Katzenmeyer and Moller (2001), York-Barr and Duke (2004), Akman (2021), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553), อภารัตน์ ราชพัฒน์ (2554), ทศพร มนตรีวงษ์ (2560), วีระพงศ์ ตะโกนอก (2561), โปทอง พงสงคาม (2562), จรุงณี แสงหวัง (2563) และสามารถสรุปองค์ประกอบของภาวะ ผู้นำครูเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดได้ 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) การจัดการเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 5) คุณลักษณะของครูที่ดี และ 6) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ชนิดการวิจัยแบบสำรวจ (Survey or Exploratory studies) ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ที่พัฒนาขึ้นโดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 3,487 คน โดยกำหนดขนาดและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Comrey and Lee (1992 อ้างถึงใน บุญจันทร์ สีสันต์, 2563) ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ถือว่าเป็นค่าสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ 300 คน แต่ป้องกันข้อผิดพลาดในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ดังนี้ ขั้นที่ (1) สุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม แบ่งกลุ่มโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา ออกเป็น 4 ขนาด คือ เล็ก กลาง ใหญ่ ใหญ่พิเศษ สุ่มตัวอย่างโรงเรียนแต่ละขนาดตามสัดส่วนร้อยละ 50 ได้กลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนแต่ละขนาดดังนี้ ขนาดเล็ก 10 โรงเรียน ขนาดกลาง 8 โรงเรียน ขนาดใหญ่ 3 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษ 4 โรงเรียน รวม 25 โรงเรียน ขั้นที่ (2) กำหนดสัดส่วนครูแต่ละโรงเรียนตามขนาดกลุ่มตัวอย่างและสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการคือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา จำนวน 315 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู 2) วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำครู เพื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ 3) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำครู แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 4) นำเสนอแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความตรงของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ 5) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 1.00 6) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้และนำผลที่ได้มา

วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อจำนวน 42 ข้อ และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกของแต่ละข้อมีค่าตั้งแต่ 0.30 - 0.82 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลพร้อมแนบคิวอาร์โคดสำหรับการตอบแบบสอบถามบนเว็บไซต์ google form จัดส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตจากผู้บริหารสถานศึกษา ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 315 คน เริ่มเก็บข้อมูลวันที่ 2 พฤษภาคม 2567 - วันที่ 2 กรกฎาคม 2567 โดยมีการติดตามการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างผ่านทางพนักงานธุรการของโรงเรียน ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนผ่าน google form และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ จำนวน 314 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.68

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน(CFA) ด้วยค่า KMO โดยค่า $KMO \geq .50$ (สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ, 2551) และค่า p-value จากการทดสอบแบบ Bartlett's test of sphericity โดยค่า $p\text{-value} < .05$ (ยุทธ ไถยวรรณ, 2556) เมื่อตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นเรียบร้อยแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีสถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าสถิติไค-สแควร์ (χ^2) ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าต่ำมากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าใด แสดงว่าข้อมูลแบบจำลองของโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพันธ์ (χ^2 / df) เป็นอัตราส่วนระหว่างค่าไค - สแควร์กับองศาอิสระ ค่าอัตราส่วนระหว่างไค-สแควร์กับจำนวนองศาอิสระควรมีค่าอยู่ระหว่าง 2 - 5 ดัชนีบ่งบอกความกลมกลืน (GFI) ดัชนีที่บ่งบอกความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่า .90 และ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์สูงด้วย ค่า RMSEA เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร และ ค่า SRMR เป็นค่าที่บอกขนาดของส่วนที่เหลือโดยเฉลี่ยจากการเปรียบเทียบระดับความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าของดัชนีทั้งสองควรมีค่าน้อยกว่า .05 (สุภมาศ อังศุโชติ และคณะ, 2551)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 67.80 เพศชาย จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 32.20 ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 37.90 รองลงมาคืออายุ 30-39 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 อายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 และ อายุ 50 ปีขึ้นไปจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 15.60 และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 76.40 รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 22.90 ระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 0 คน คิดเป็นร้อยละ 0.0

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานและแปลความหมาย ระดับความคิดเห็นขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา ซึ่งเป็นตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย แสดงข้อมูลในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา

องค์ประกอบ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S	แปลผล
ผู้นำทางวิชาการ	4.46	0.47	มาก
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.43	0.49	มาก
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู	4.45	0.49	มาก
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	4.39	0.52	มาก
คุณลักษณะของครูที่ดี	4.56	0.50	มากที่สุด
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.41	0.50	มาก
ภาพรวม	4.45	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางมีระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำครูภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.45$, $S=0.46$) เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะของครูที่ดี มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.56$, $S=0.50$) รองลงมาคือ ผู้นำทางวิชาการ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.46$, $S=0.47$)

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ 43 ตัวแปรสังเกตได้ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1) ผลการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) มีผลการตรวจสอบดังนี้ ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี (KMO) มีค่ามากกว่า 0.5 (KMO = 0.906) สอดคล้องกับ Bartlett's Test of Sphericity มีค่า $\chi^2 = 4415.468$, $df=15$ และ $p=0.000$ แสดงให้เห็นว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ที่ใช้ในการวิจัยแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < .05$) โดยตัวแปร มีความสัมพันธ์กันไม่น้อยกว่า 0.30 ซึ่งถือว่าผ่านการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2) ตรวจสอบความสอดคล้องขององค์ประกอบภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง (Measurement of Model Fit) ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู แสดงได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลาง

องค์ประกอบ	ตัวแปรสังเกตได้	b_{sc}	S.E.	t-value	R^2
ผู้นำทางวิชาการ (AL)	AL1 : สร้างหลักสูตรออกแบบโครงสร้างหลักสูตร	.699	.060	14.271*	.489
	ออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้				
	AL2 : เลือกใช้องค์ความรู้และทักษะ ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้	.662	.061	13.098*	.438

AL3 : เลือกใช้การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	.737	-	-	.543
AL4 : มีมุมมองในงานด้านวิชาการโดยเห็นเป็นความท้าทายและจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	.728	.074	13.255*	.530
AL5 : เป็นผู้ที่มีส่วนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้านวิชาการอย่างต่อเนื่อง	.702	.077	12.725*	.492
AL6 : เป็นผู้มีส่วนให้เพื่อนร่วมงานเข้าใจการทำงานร่วมกันในการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมด้านวิชาการ	.695	.084	11.651*	.483
AL7 : ใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน	.644	.081	10.543*	.415
SC1 : ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย	.825	-	-	.680

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

องค์ประกอบ	ตัวแปรสังเกตได้	b_{sc}	S.E.	t-value	R^2
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SC)	SC2 : จัดการเรียนการสอนแบบกระตุ้นการตื่นตัวของผู้เรียน	.828	.051	19.562*	.686
	SC3 : ใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง	.773	.054	16.386*	.598
	SC4 : มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน	.758	.055	15.311*	.574
	SC5 : มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน	.778	.056	16.115*	.606
	SC6 : สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนแบบสร้างสรรค์	.792	.057	16.131*	.628
		.851	.056	16.302*	.724

	SC7 : มีการวัดประเมินผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน	.704	.057	13.297*	.496
	SC8 : มีการประเมินผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง	.662	.057	12.870*	.438
	SC9 : ใช้เครื่องมือที่หลากหลายในการวัดและประเมินผล				
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (DS)	DS1 : วิเคราะห์ ประเมินและวางแผนในการพัฒนาตนเอง	.709	.062	14.949*	.503
	DS2 : มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น	.765	-	-	.585
	DS3 : มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และสะท้อนปัญหาทางวิชาชีพกับเพื่อนครู	.744	.068	14.411*	.553
	DS4 : ให้ข้อมูลป้อนกลับ คำปรึกษา แนะนำ นิเทศ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ทางวิชาชีพให้กับเพื่อนครู	.759	.068	14.528*	.577

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

องค์ประกอบ	ตัวแปรสังเกตได้	b _{sc}	S.E.	t-value	R ²
	DS5 : ช่วยเหลือ สนับสนุนเพื่อนครูด้วยความเต็มใจและจริงใจ	.666	.066	12.451*	.443
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PD)	PD1 : มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา	.640	.063	14.302*	.409
	PD2 : มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผน/โครงการ	.788	-	-	.621
	PD3 : มีส่วนร่วมในทำงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	.781	.055	16.724*	.610
	PD4 : มีการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์	.791	.058	15.758*	.625

	PD5 : มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของเครือข่าย	.803	.061	15.617*	.644
	PD6 : มีการพัฒนาและขยายเครือข่ายการปฏิบัติงาน	.784	.064	15.535*	.614
	PD7 : มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานอย่างต่อเนื่อง	.781	.061	15.510*	.610
คุณลักษณะ	CT1 : มีการแต่งกายแบบสุภาพชน	.707	.060	13.799*	.499
ของครูที่ดี	CT2 : มีกิริยาวาจา และการแสดงออกอย่างสุภาพ	.696	.059	13.245*	.484
(CT)	CT3 : มีการเลือกใช้คำพูดคำถ้อยที่เหมาะสมกับสถานการณ์	.776	.061	15.879*	.602
	CT4 : ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบเสียสละ	.772	.060	15.907*	.596
	CT5 : มีความรักความเมตตาและเห็นคุณค่าของศิษย์	.790	.048	20.092*	.624

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา

องค์ประกอบ	ตัวแปรสังเกตได้	b_{sc}	S.E.	t-value	R^2
	CT6 : มีการปฏิบัติกับบุคคลอื่นด้วยความจริงใจ เข้าอกเข้าใจ	.833	-	-	.694
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	CL1 : มีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงานตามแผนเพื่อสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง	.634	.060	12.758*	.402
(CL)	CL2 : มีการปฏิบัติงานจนเป็นที่ยอมและได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนครู	.829	.055	18.095*	.687
	CL3 : มีการสร้างแรงบันดาลใจให้กับเพื่อนครู	.826	-	-	.682
	CL4 : มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะแก้ไขสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น	.799	.052	17.936*	.638
		.800	.052	17.634*	.640

CL5 : มีการสร้างแนวทางการปฏิบัติงานใหม่ๆ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย	.774	.055	16.583*	.600
CL6 : มีการกระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานคิดและจัดการ แก้ไขปัญหา	.787	.055	17.035*	.619
CL7 : มีการตั้งใจและสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ ใน การหาคำตอบของปัญหา	.845	.056	16.391*	.713
CL8 : มีการให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานให้พยายาม หาแนวทางแก้ปัญหา	.488	.063	9.151*	.239
CL9 : ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำให้ เพื่อนร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลง				
องค์ประกอบ	ภาวะผู้นำครู(TL)			R ²
	b _{sc}	S.E.	t-value	
ผู้นำทางวิชาการ (AL)	.970	-	-	.941
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SC)	.956	.082	14.067*	.915
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (DS)	.998	.073	14.442*	.996
การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PD)	.976	.081	13.883*	.953
คุณลักษณะของครูที่ดี (CT)	.935	.073	14.172*	.873

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

องค์ประกอบ	ภาวะผู้นำครู(TL)			R ²
	b _{sc}	S.E.	t-value	
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (CL)	.954	.084	13.617*	.909

$$\chi^2 = 418.406, df=393, \chi^2 / df = 1.065, p\text{-value}=.181, GFI=.938, NFI=.978, TLI=.993, \\ CFI=.999, RMSEA=.014, RMR=.017$$

* ค่า $t > 1.96$; $p < .05$

หมายเหตุ b_{sc} หมายถึง ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน , เครื่องหมาย “-” พารามิเตอร์บังคับ
จึงไม่รายงานค่า S.E. และ t

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลดังนี้ $\chi^2 = 418.406$, $df = 393$, $\chi^2 / df = 1.065$, $p = 0.181$, $RMSEA = 0.014$, $RMR = 0.017$, $GFI = 0.938$, $NFI = 0.978$ ซึ่งดัชนีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา มีความตรงเชิงโครงสร้าง สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร (R^2) ซึ่งอธิบายถึงความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู มีค่าตั้งแต่ 0.239 ถึง 0.724 โดยสามารถอธิบายแต่ละองค์ประกอบได้ดังนี้

ผู้นำทางวิชาการ (AL) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.644 ถึง 0.737 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ เลือกใช้การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ (AL3) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.737

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (SC) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.662 ถึง 0.851 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการวัดประเมินผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน (SC7) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.851

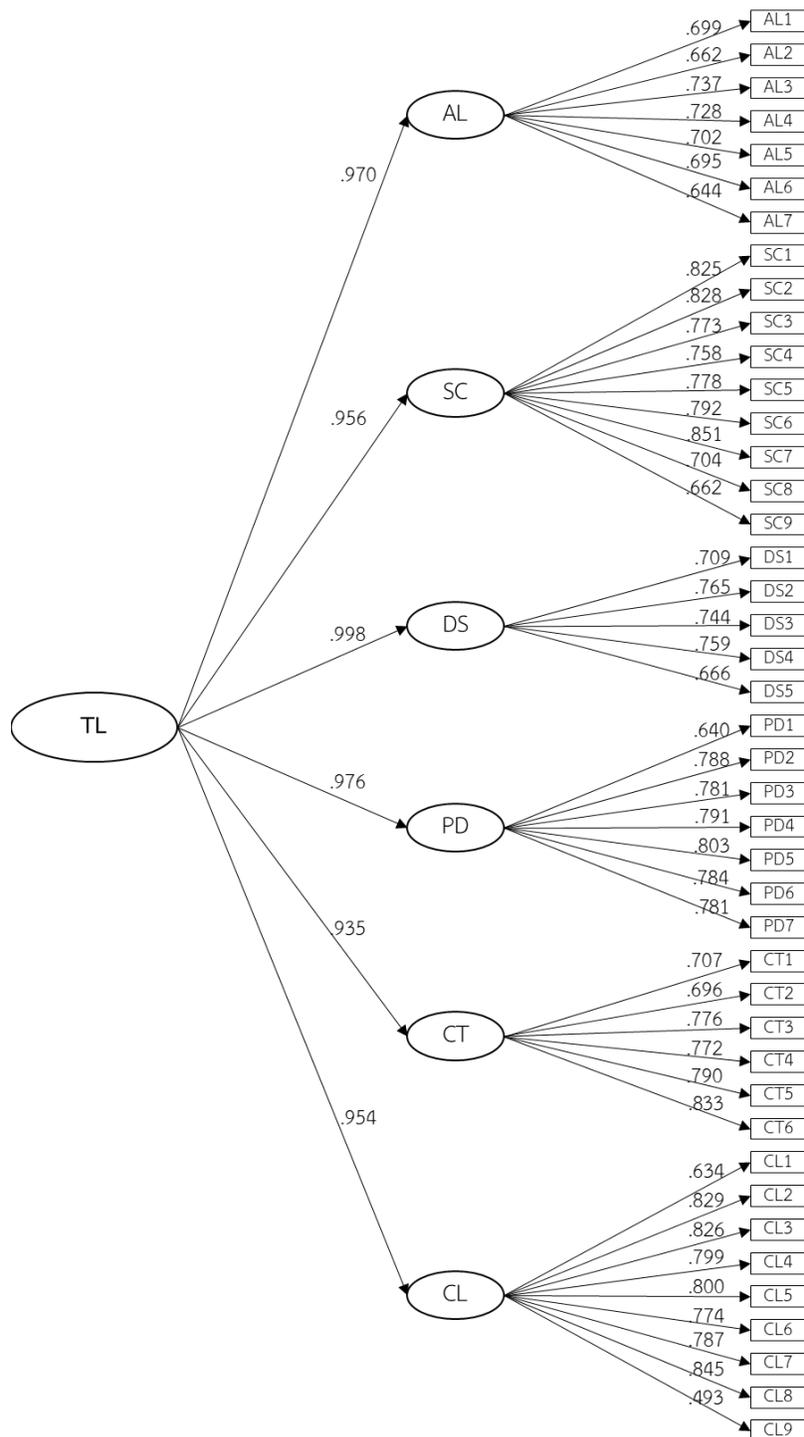
การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (DS) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.666 ถึง 0.765 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น (DS2) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.765

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PD) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.640 ถึง 0.803 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของเครือข่าย (PD5) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.803

คุณลักษณะของครูที่ดี (CT) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 6 ตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.692 ถึง 0.833 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการปฏิบัติกับบุคคลอื่นด้วยความจริงใจเข้าอกเข้าใจ (CT6) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.833

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (CL) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปร 9 ตัวแปรมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง 0.488 ถึง 0.845 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานให้พยายามหาแนวทางแก้ปัญหา (CL8) ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.845

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำครูมี 6 องค์ประกอบ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยองค์ประกอบที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู (DS) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.998 รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา (PD) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.976 และองค์ประกอบที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบน้อยที่สุด คือ คุณลักษณะของครูที่ดี (CT) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.935 ซึ่งผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำครูแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขนาดกลางศรีสะเกษ มี 6 องค์ประกอบดังนี้ 1) ผู้นำทางวิชาการ 2) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู 4) การมีส่วนร่วมในการพัฒนา 5) คุณลักษณะของครูที่ดี และ 6) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งพบว่าโมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าดัชนีตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลดังนี้ $\chi^2 = 418.406$, $df = 393$, $\chi^2 / df = 1.065$, $p = 0.181$, $RMSEA = 0.014$, $RMR = 0.017$, $GFI = 0.938$, $NFI = 0.978$ ซึ่งดัชนีความสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดกลางศรีสะเกษมีความตรงเชิงโครงสร้าง สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละองค์ประกอบมีค่าเป็นบวก และแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปร (R^2) ซึ่งอธิบายถึงความแปรปรวนร่วมขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู มีค่าตั้งแต่ 0.873 ถึง 0.996 จัดเรียงลำดับค่าน้ำหนักองค์ประกอบ จากมากไปน้อยดังนี้ การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ผู้นำทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และ คุณลักษณะของครูที่ดี ตามลำดับดังนั้นการส่งเสริมพัฒนาให้เกิดภาวะผู้นำครู จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบเพราะมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทและความสามารถของครู ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการวิเคราะห์ พบว่าการพัฒนาตนเองและเพื่อนครูมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาตนเองเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้ครูสามารถปรับตัว และมีความรู้ที่ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อครูสามารถพัฒนาตนเองและสนับสนุนเพื่อนครูได้ดี จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ครูที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่พัฒนาตลอดเวลาสามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การเรียนการสอนที่มีคุณภาพให้แก่ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยแต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญดังนี้

การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.765 การเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งจากตนเองและผู้อื่นเป็นตัวแปรนี้

มีความสำคัญเพราะครูต้องเรียนรู้ผ่านกระบวนการปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงาน และการถอดบทเรียนจากสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC) ซึ่งสอดคล้องกับทศพร มนต์วีรวัช (2560) ที่ทำการศึกษาคณะประกอบภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า การพัฒนาเพื่อนร่วมวิชาชีพมีค่าน้ำหนักสูงสุด ทั้งนี้เป็นผลมาจากในปัจจุบันการบริหารจัดการใน สถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่สนองต่อความต้องการของเครือข่าย ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.803 ตัวแปรนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อกระบวนการพัฒนาและการมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อกิจกรรมที่จัดทำขึ้นสามารถตอบสนองความต้องการของเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมเหล่านั้นจะเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้กระบวนการพัฒนามีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Akman, Y. (2021) กล่าวว่า การรับรู้ของครูต่อการพัฒนาองค์กรในระดับต่ำถือได้ว่าเป็นการหลีกเลี่ยงกระบวนการเข้าร่วมในการบริหารโรงเรียนและงานราชการ และการเข้าร่วมในกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจภายในองค์กรเป็นปัจจัยที่ช่วยยกระดับคุณภาพการทำงานขององค์กร กระบวนการนี้อาจส่งผลเชิงบวกต่อความมุ่งมั่นของแต่ละบุคคลต่อองค์กรและการรับรู้ความเป็นพลเมืองขององค์กร ยืนยันว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสนับสนุนการพัฒนาองค์กร

ผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 7 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ เลือกใช้การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.737สาเหตุที่ตัวแปรนี้มีค่าน้ำหนักสูง อาจมาจากบทบาทของผู้นำทางวิชาการที่ต้องรับผิดชอบในการวางแผนทางการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมช่วยให้ผู้นำสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้สามารถวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างตรงจุด ซึ่งสอดคล้องกับ ณัฐพล ปินทอง (2562) ได้การสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในยุคการศึกษา 4.0 พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการ กล่าวว่างค์ประกอบ ด้านครูมีความรู้ความเข้าใจด้านการวัดผล และการวิจัยคือลักษณะพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในการปฏิบัติงานวิชาการอย่างเชี่ยวชาญ ส่งเสริมให้เพื่อนร่วมงานได้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงพัฒนา ตนเองและพัฒนางานซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ครูในยุค 4.0

เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนในบรรลุเป้าหมาย ซึ่งส่งผลให้ครูต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการโดยวิธีการต่างๆ เพื่อจะได้นำความรู้กลับมาพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการวัดประเมินผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอน ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.851 เพราะการประเมินผลในระหว่างการเรียนการสอนนั้นมีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงการสอนของครูและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในทันที นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถระบุจุดที่ต้องพัฒนา ส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้เพิ่มขึ้น การประเมินยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูเข้าใจความต้องการของผู้เรียนและสามารถปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละคนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจตุณี แสงหวัง (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า คุณลักษณะสำคัญที่โดดเด่นของครูแกนนำในพื้นที่ดังกล่าวคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีแนวทางหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2 แนวทางหลัก คือ การฝึกปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อสร้างห้องเรียนที่เน้นการปฏิบัติ พร้อมการใช้สื่อที่หลากหลาย และการฝึกปฏิบัตินอกชั้นเรียนผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกเวลาเรียนปกติ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 9 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานให้พยายามหาแนวทางแก้ปัญหา ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.845 การให้กำลังใจเพื่อนร่วมงานเพื่อให้พยายามหาแนวทางแก้ปัญหาเป็นทักษะที่สำคัญของผู้นำการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจ เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเอง และกระตุ้นให้เกิดการแก้ปัญหาเชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับ สร้อยสุตา กรีน (2562) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 การเป็นครูผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญประการแรก เนื่องจากภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้นั้นครูจะต้อง มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของการเป็นครู ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ครูแสดงออกถึงความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลง เพื่อนำวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติ

คุณลักษณะของครูที่ดี ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ มีการปฏิบัติกับบุคคลอื่นด้วยความจริงใจเข้าอกเข้าใจ ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.833 เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของครูที่ครูทุกคนจะต้องมีและปฏิบัติตาม ซึ่งสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่กำหนดโดยสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2556) ว่าเป็นแนวทาง

หรือหลักปฏิบัติที่ครูควรยึดมั่นและปฏิบัติตาม เพื่อรักษามาตรฐานและคุณธรรมในการประกอบวิชาชีพครู

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบภาวะผู้นำครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษานครราชสีมา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและสนับสนุนการทำงาน ของครูเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของนักเรียนและคุณภาพการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาครู สามารถนำ ผลการวิจัยไปใช้วางแผนกลยุทธ์ส่งเสริมภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาสามารถ นำไปปฏิบัติตามได้อย่างชัดเจน

1.2 สามารถนำองค์ประกอบภาวะผู้นำครู ไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการสร้าง เกณฑ์การประเมินแบบประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาครูต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเพิ่มในประเด็นความไม่แปรเปลี่ยนขององค์ประกอบภาวะผู้นำครู ตามหน่วยงานต้นสังกัดของครูว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

2.2 ควรศึกษาเพิ่มเติมถึงแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำครู เพื่อให้มีแนวทาง ที่เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

จรุณี แสงหวัง, อีร หฤทัยธนาสันดี, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, และนิเลาะ แวอุเซ็ง. (2563).

คุณลักษณะภาวะผู้นำครูในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 31(1), 157-170.

ณัฐพล ปินทอง. (2562). การสังเคราะห์องค์ประกอบและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำครูในยุค การศึกษา 4.0 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- ดารุณี บุญครอง. (2560). วิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาไทยกับการขับเคลื่อนการศึกษาสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0. *Asian Journal of Arts and Culture*, 17(2), 1–25.
- ทศพร มนต์วีรวงศ์ และดาวรุกรรณ ถวิลการ. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันภาวะผู้นำครูในโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. *วารสารวิทยบริการมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 28(2), 10-22.
- บุญจันทร์ สีสันต์. (2563). *วิจัยทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โพทอง พงสงคาม, เสาวณี สิริสุข ศิลป์, และเพ็ญณี แนนธ. (2562). การพัฒนาระบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำครูในวิทยาลัยครูแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 42(1), 111-120.
- ยุทธ ไถยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระพงศ์ ตะโกนอก. (2561). *ปัจจัยภาวะผู้นำครูที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26*. ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- สร้อยสุดา กรีน. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำครูในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 11*. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการประเมินสมรรถนะครูสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครราชสีมา. (1 ตุลาคม 2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2567, จาก <https://spmkorat.go.th/strategic/>

- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). *เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สุภมาศ อังศุโชติ, สมถวิล วิจิตรวรรณา และรัชนีกุล ภิญโญ ภาณุวัฒน์. (2551). *สถิติวิเคราะห์ สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม LISREL*. กรุงเทพฯ : มิสชั่นมีเดีย.
- อาภารัตน์ ราชพัฒน์. (2554). *การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปรังชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- Akman, Y. (2021). The Relationships among Teacher Leadership, Teacher Self-Efficacy and Teacher Performance. *Journal of Theoretical Educational Science / Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 14(4), 720-744.
- Katzenmeyer, M., & Moller, G. (2001). *Awakening the sleeping giant: Helping teacher leaders develop as leaders*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.
- Lieberman, A., and Miller, L. (2005). Teachers as Leaders. *The Educational Forum*, 69(2), 151-162.
- York-Barr, J., and Duke, K. (2004). What Do We Know About Teacher Leadership Findings From Two Decades of Scholarship. *Review of Educational Research*, 74(3), 255-316.